

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kylät ja ilmastonmuutos

Haasteita ja mahdollisuuksia

Juuso Puurula

13.9.2023

Ilmasto-otsikoita viimeisen vuoden ajalta

Ilmastonmuutos | Tutkimus: Vanhukset ovat vaarassa, kun ilmastonmuutos kuumentaa palvelutaloja

HS-analyysi | Yhtäkkiä tuntematon tunturi on etusivun uutinen – Näin rakentui symbolinen kiista aktivistien ja Metsähallituksen välillä

HS Ympäristö | Itämeri on lämmennyt neljä astetta – Professori: ”Vakava asia”

HS Näätämöjoella | Tuima mädän kalan haju odottaa vesiputouksella – Kyttyräselkäinen vieraslaji valtaa pohjoisen joet eikä asialle voi enää mitään

Ympäristö | Huomattava osa Ylä-Lapin palsa-soista on hävinnyt ilmastonmuutoksen takia

HS Ympäristö | Lumi kätkee pohjoisimmassa Suomessa maakellarin, jossa kasvaa tunturimetsien hirvittävin tuholainen

Elokuu oli tavanomaista lämpimämpi koko maassa, Lapissa paikoin jopa ennätyslämmintä

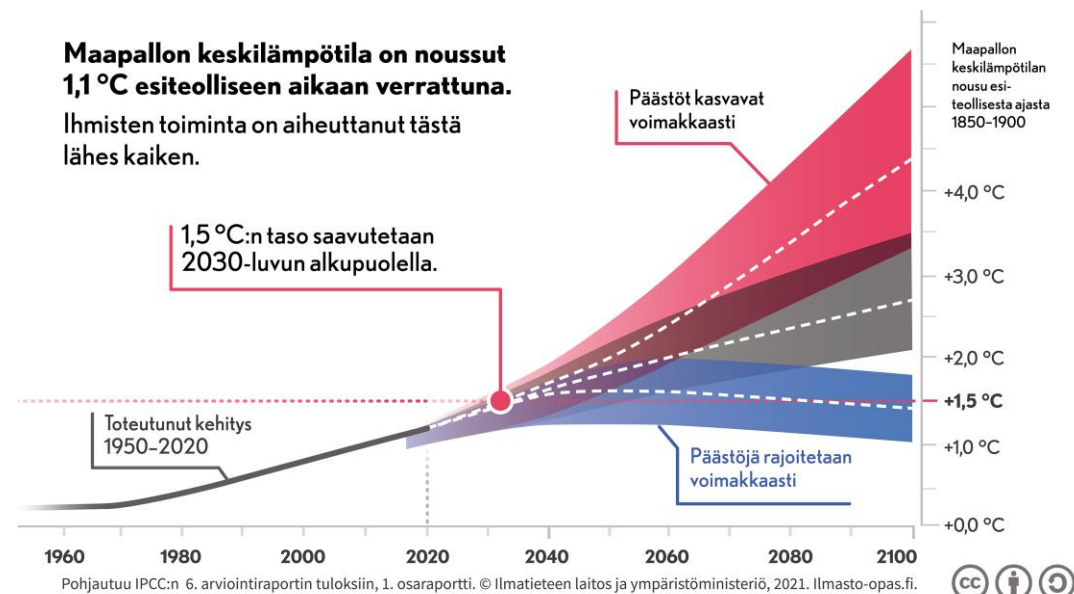
Koko kesä oli suuressa osassa maata tavanomaista lämpimämpi. Silti kesään mahtui myös pakkasennätys.

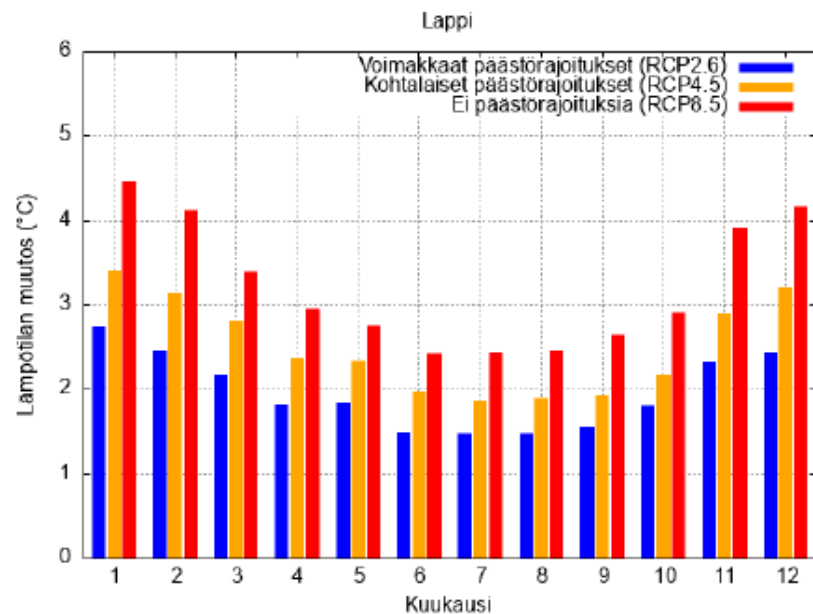
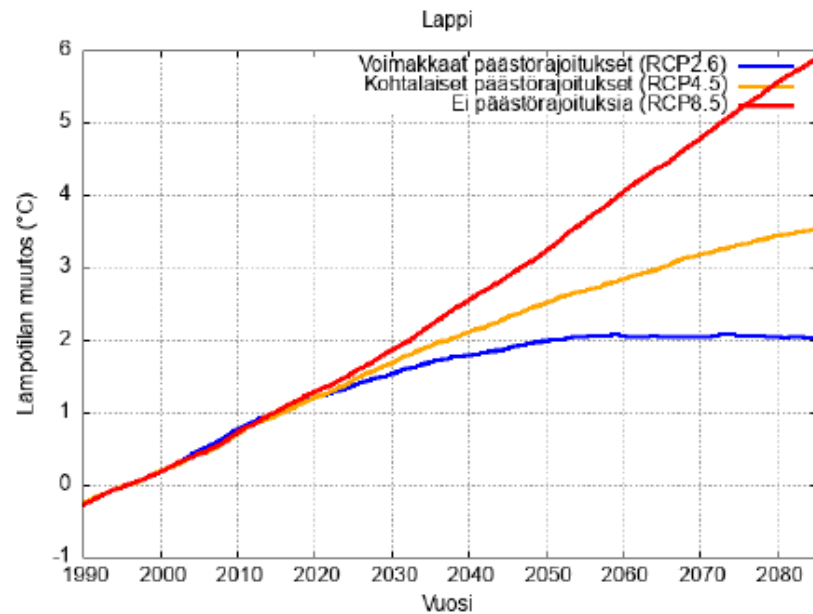
Hyönteiset | Viime vuosi ennakoi tälle vuodelle heikkoa pölyttäjakesää

Ilmastonmuutoksen iso haaste

- Ilmasto on jo lämmennyt globaalisti noin 1,15 celsius astetta
 - 1,5 asteen raja voi rikkoutua hetkellisesti jo lähivuosina
- Lämpeneminen tällä hetkellä näyttäisi asettuvan jonnekin 2,4 ja 3 asteen välille
 - Tarvitaan lisää politiikkatoimia päästöjen vähentämiseksi globaalisti

Lähde: Suomen ilmastopaneelin [SUOMI-raportti](#)

Globaalista lokaali

- Arktisilla alueilla ilmaston lämpeneminen etenee nopeammin kuin muualla maapallolla
- Lapissa ilmaston lämpeneminen on noin kaksi kertaa suurempaa kuin maailmalla
- Erityisesti talvet lämpenevät kesiä nopeammin
- Lopullinen lämpenemiskehitys riippuu päästökehityksestä

Ilmastonmuutoksen moninaiset vaikutukset Lapissa

Uudet liiketoimintamahdollisuudet

Uudet tuholaiset ja taudinaiheuttajat

Vaikutukset kasvillisuusvyöhykkeisiin ja pohjoisen ekosysteemeihin ja lajeihin

Palsasoiden sulaminen

Keskilämpötilan nousu

Uusiutuvan energian tuotanto

Muutokset lumisuudessa

Porolaidunten jäätymiset

Ulkoiset uhat; pakolaisuus, kriisit ja konfliktit

Sadannan kasvu

Vaikutukset terveyteen

Matkailun lisääntyminen

Kohonnut tulvariski

Vaikutus huoltovarmuuteen

Pidempi kasvukausi

Vieraslajien levittäytyminen

Vaikutus teiden kunnossapitoon ja liikkaiden torjuntaan

Metsäpalojen lisääntyminen

Äärimmäisten sääilmiöiden lisääntyminen

Merenpinnan nousu

Lämpösaarekeilmiö

Uudet viljelykasvit

Metsänkasvun nopeutuminen

Kylien ilmastoriskit

- Hämeen ilmastoturva-hankkeessa luotiin kylille [varautumisopas](#) ilmastoriskeihin
- Hankkeessa tunnistettuja kylien ilmastoriskejä ovat mm:
 1. Sähkökatkot
 2. Myrskyt ja puiden kaatumiset rakennusten tai teiden päälle
 3. Tulvat
 4. Kuivuus
 5. Helteet
 6. Metsäpalot
 7. Kelirikko
 8. Liukkaat ja lumiolosuhteet
 9. Puhtaan juomaveden saannin turvaaminen
 10. Kotivarasta huolehtiminen

Mahdollisuuksia?

Ilmasto-otsikoita viimeisen vuoden ajalta

Suomi nousi kärkeen lämpöpumppujen myynissä

Suomessa myytiin viime vuonna liki 200 000 lämpöpumppua. Kasvua edellisvuodesta oli yli puolet.

HS Ympäristö | Pikkukunta Lapissa onnistui painamaan päästönsä miinukselle – Katso laskurista oman kuntasi päästöt

Äärihelteet | "Tästä lähtien vietämme kesät Suomessa" – Lukijat kertovat kokemuksiaan Etelä-Euroopan helteissä

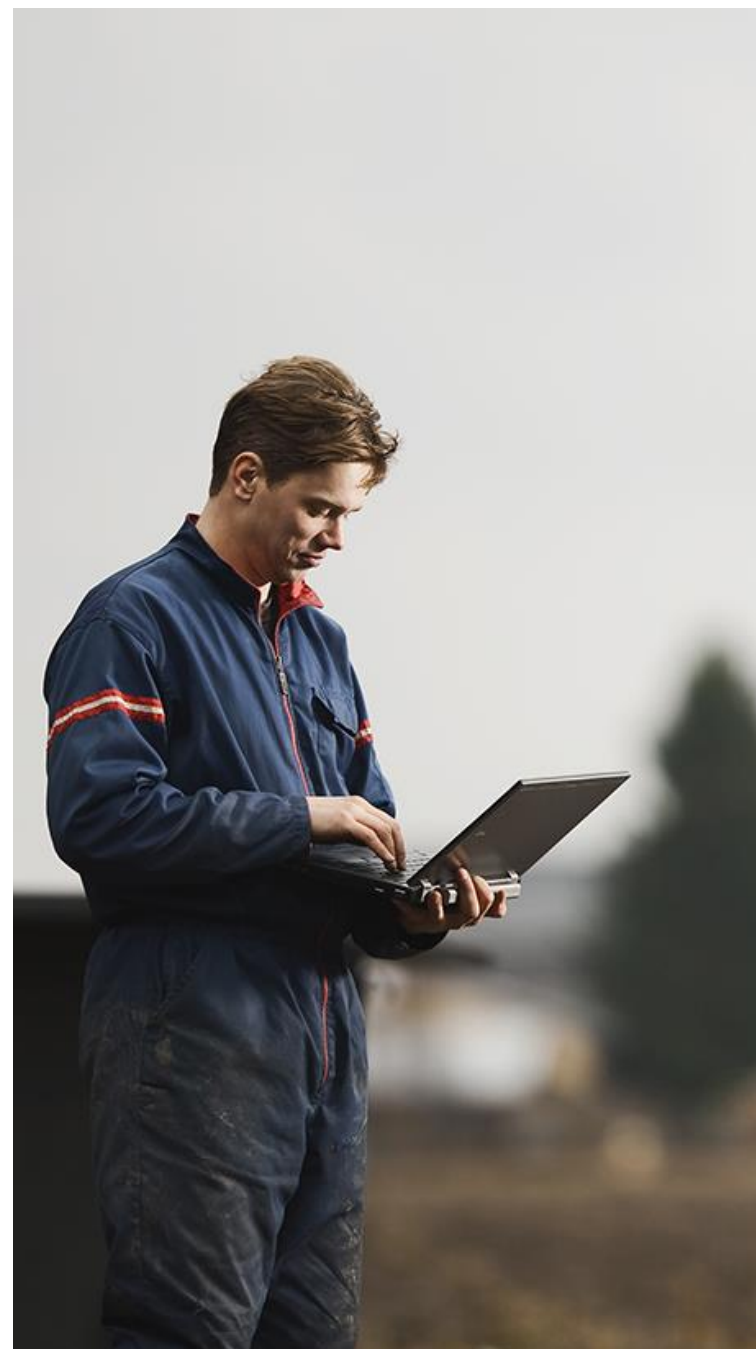
Päästöt

- Kylien kasvihuonekaasupäästöistä suurin osa muodostuu rakennusten energiankulutuksesta ja liikkumisesta
- Rakennusten energiankulutus:
 - Energiatohokkuusremontit
 - Lämmitystaparemontit (öljystä maalämpöön tai ilmalämpöpumppeihin)
 - Uusiutuvan energian lisääminen (aurinkopaneelit)
- Liikkuminen
 - Lähipalvelut
 - Kimppakyydit
 - Vaihtoehtoiset käyttövoimat
- Muita ideoita?
 - Kylän energiaosuuskunta
 - Kierrätyskimppa
 - Kyläläisten palstaviljelmä

Hajatelmiä

- Kylien merkitys paikallisessa varautumistyössä ja arjen turvallisuuden luomisessa merkittävä
 - Onko kylissä mahdollisuus puhtaaseen juomaveteen poikkeusoloissa?
 - Onko tietoliikenneyhteydet kunnossa poikkeusoloissa?
 - Onko kylillä tarpeeksi energiaa lämmitykseen ja sähkön verkon kaatuessa?
 - Onko kotivaran tilanne kylillä hyvä?
 - Pystytäänkö liikkuminen järjestämään poikkeusoloissa?
- Voivatko kylät edistää arjen kestävyyttä ja kiertotaloutta yhteistoiminnalla?
 - Kyläyhdistyksestä kyläosuuskunnaksi
 - Yhteistä energiantuotantoa, viljelyä ja huoltovarmuuden ylläpitoa

Eväitä kylien tulevaan tekemiseen

- Kylissä on paljon mahdollisuuksia ilmastonmuutoksen vinkkelistä
 - Päästöjä voidaan vähentää ja ilmastoriskeihin varautua
 - Kaikkea ei tarvitse tehdä ja hankkia itse – jakamistalous on yksi kiertotalouden peruseriaatteista
- Toisaalta etenevä ympäristönmuutos tuo myös mahdollisuuksia mukanaan
 - Esim. lisääntyvä matkailu ja pidemmät kasvukaudet
- Kylissä on myös paljon tietoa ja osaamista – mukaan aluekehittämiseen ja uusien ratkaisujen käyttöönotto
 - Esim. hankerahoitusta (erityisesti leader) on helposti saatavilla
- Kylät kiinnostavat!
 - Hyvä meininki näkyy ulospäin ja (Lapin) kylissä asuminen kiinnostaa – mahdollisuus hankkia uusia naapureita

Lisätietoja ja materiaaleja

- Kiertotalous Suomi – valtakunnallinen kiertotaloustiedon kotisivu
 - <https://kiertotaloussuomi.fi/>
- Ilmasto-opas – ilmastotietoutta selkeästi ja ymmärrettävästi
 - <https://www.ilmasto-opas.fi/etusivu>
- Kestävyyssloikka – matalan kynnyksen ilmasto-, luonto- ja kiertotaloustekoja
 - <https://kestavyysloikka.ymparisto.fi/>
- Kylämme – kyläturvallisuuden oppaita ja materiaaleja
 - <https://www.kylamme.fi/tietopankki/kylaturvallisuus/>
- Hämeen ilmastoturvanhanke – ilmastoturvallisuuden parantaminen Hämeen maaseudulla
 - <https://lab.fi/fi/projekti/h%C3%A4meen-ilmastoturva>

Kiitos!

Juuso.Puurula@ely-keskus.fi